

На основу члана 7. став 9. Закона о заштити становништва од заразних болести („Службени гласник РС”, број 15/16),

Министар здравља доноси

ПРАВИЛНИК

о врстама и начину спровођења епидемиолошког надзора над заразним болестима и посебним здравственим питањима

"Службени гласник РС", број 3 од 18. јануара 2017.

Члан 1.

Овим правилником прописују се врсте као и начин спровођења епидемиолошког надзора над заразним болестима и посебним здравственим питањима.

Епидемиолошки надзор, у складу са законом којим се уређује заштита становништва од заразних болести, представља стално систематско прикупљање података о заразним болестима, инфекцијама удруженим са здравственом заштитом, антимикуробном резистенцијом, факторима који доприносе њиховом настанку и преношењу, ефектима мера за њихово спречавање и сузбијање, обраду, анализу и тумачење прикупљених података, као и упућивање повратне информације учесницима у прикупљању података, информисање стручне и друге јавности, а у циљу спречавања појаве као и сузбијања заразних болести, инфекција удружених са здравственом заштитом и антимикуробне резистенције.

Члан 2.

Поједини изрази употребљени у овом правилнику имају следеће значење:

- 1) Систем епидемиолошког надзора је скуп узајамно повезаних елемената и активности које помажу постизању циљева спречавања, сузбијања, елиминације или ерадикације заразних болести;
- 2) Активан надзор је епидемиолошки надзор у коме се епидемиолошка служба, одговорна за решавање одређеног здравственог проблема, сама ангажује у прикупљању података;
- 3) Пасиван надзор је епидемиолошки надзор у коме установе укључене у надзор достављају епидемиолошкој служби пријаве одређених болести или догађаја на дефинисаним обрасцима и по дефинисаној процедури, без укључивања епидемиолошке службе у активно прикупљање података;
- 4) Антимикуробна отпорност или резистенција на лекове је способност микроорганизама (бактерија, вируса, гљива и паразита) да заустави антимикуробно деловање лекова;

- 5) Надзор заснован на лабораторијским подацима представља надзор у коме се користе подаци лабораторијске дијагностике идентификовањем пацијената лечених у различитим здравственим установама уз могућност детаљног информисања о резултатима примењеног дијагностичког теста;
- 6) Сентинел надзор („предострожни надзор“) је надзор заснован на одабраним узорцима популације, изабраним на начин да представљају важна искуства одређених група. У овом надзору се користе стандардне дефиниције случаја и протоколи, како би се, упркос одсуству статистички ваљаног узорковања, обезбедило ваљано поређење у времену и простору;
- 7) Мониторинг (надгледање) је повремено мерење ефекта неке интервенције на здравствено стање популације или на животну средину, односно повремено извођење и анализа рутинских мерења, с циљем да се открију промене у здравственом стању популације, односно у животној средини;
- 8) Евалуација је процес одређивања, на што је могуће више систематичан и објективан начин, примерености, ефективности и утицаја одређених активности у односу на постављене задатке (циљеве). Разликујемо више врста евалуације, нпр. евалуацију структуре, процеса или исхода;
- 9) Повратна информација представља успостављен процес достављања анализа и извештаја са подацима о епидемиолошком надзору повратно, од стране Завода за јавно здравље основаног за територију Републике Србије ка заводима односно институтима за јавно здравље у систему надзора и ка свим учесницима који треба да буду информисани о резултатима и квалитету епидемиолошког надзора.

Члан 3.

Учесници у епидемиолошком надзору, у складу са законом којим се уређује заштита становништва од заразних болести, су заводи, односно институти за јавно здравље, који спроводе и координирају епидемиолошки надзор у сарадњи са здравственим установама, приватном праксом и другим правним лицима која обављају и здравствену делатност, органима државне управе и локалне самоуправе.

Члан 4.

Заразне болести и посебна здравствена питања код којих се спроводи епидемиолошки надзор и против којих се примењују мере спречавања и сузбијања заразних болести су:

- 1) Заразне болести које се могу спречити имунизацијом
  - (1) Дифтерија
  - (2) Инфекције узроковане хемофилусом инфлуенце тип Б
  - (3) Инфлуенца/Грип укључујући инфлуенцу А (Х1Н1)
  - (4) Морбили/Мале богиње

- (5) Паротитис/Заушке
- (6) Пертусис/Велики кашаљ
- (7) Полиомијелитис/Дечја парализа
- (8) Рубела/Црвенка
- (9) Вариола вера/Велике богиње
- (10) Тетанус
- 2) Полно преносиве болести
  - (1) Инфекције хламидијом
  - (2) Гонококне инфекције
  - (3) Инфекција узрокована вирусом хумане имунодефицијенције (ХИВ-ом)
  - (4) Сифилис
- 3) Вирусни хепатитиси
  - (1) Хепатитис А
  - (2) Хепатитис Б
  - (3) Хепатитис Ц
- 4) Болести које се преносе храном и водом и болести узроковане окружењем (животном средином)
  - (1) Антракс
  - (2) Ботулизам
  - (3) Кампилобактериоза
  - (4) Криптоспоридиоза
  - (5) Ламблиаза (Ђардиоза)
  - (6) Инфекција узрокована ентерохеморагијском Е. коли
  - (7) Лептоспироза
  - (8) Листерриоза
  - (9) Салмонелоза
  - (10) Шигелоза
  - (11) Токсоплазмоза
  - (12) Трихинелоза
  - (13) Јерсиниоза
- 5) Остале болести

(1) Болести које се преносе неконвенционалним узрочницима

– Заразне спонгиоформне енцефалопатије, варијанта Којцфелдт-Јакобсове болести

(2) Болести које се преносе ваздухом

– Легионелоза

– Менингококна болест (инвазивна болести)

– Пнеумококне инфекције (инвазивна болест)

– Туберкулоза

– Тежак акутни респираторни синдром (САРС)

(3) Зоонозе – осим оних наведених у (4)

– Бруцелоза

– Ехинококоза

– Беснило

– Q грозница

– Туларемија

– Авијарна инфлуенца код људи

– Инфекција узрокована вирусом Западног Нила

– Хеморагијска грозница са бубрежним синдромом

(4) Озбиљне увезене болести

– Колера

– Маларија

– Куга

– Вирусне хеморагичне грознице

(5) Болести које се преносе векторима

– Крпељски енцефалитис

6) Посебна здравствена питања

(1) Болничке инфекције (инфекције повезане са здравственом заштитом)

(2) Антимикробна резистенција

Код свих болести, односно посебних здравствених питања из става 1. овог члана примењује се најмање пасивни епидемиолошки надзор који укључује пријављивање заразних болести, болничких инфекција, односно изолата узрочника инфекција на прописаном обрасцу од стране лекара који је

поставио дијагнозу болести или изоловао узрочника инфекције у складу са дефиницијом случаја и достављање пријаве надлежном заводу, односно институту за јавно здравље који организује и спроводи епидемиолошко испитивање према стручно-методолошким упутствима и у складу са законом, као и друге мере за спречавање и сузбијање заразних болести.

Члан 5.

Заразне болести и посебна здравствена питања код којих се спроводи активни епидемиолошки надзор су:

- 1) дечја парализа – активни надзор на акутном флекцидном парализом према стандардима и критеријумима СЗО;
- 2) мале богиње – активни надзор у циљу откривања, епидемиолошког испитивања и лабораторијске потврде сваког случаја сумње на мале богиње;
- 3) рубела и конгенитални рубела синдром – активни надзор у циљу откривања, епидемиолошког испитивања и лабораторијске потврде сваког случаја сумње на рубелу или конгенитални рубела синдром;
- 4) велики кашаљ – активни надзор у циљу откривања, епидемиолошког испитивања и лабораторијске потврде сваког случаја сумње на велики кашаљ у здравственим установама и одељењима за болничко лечење деце;
- 5) запаљење црева изазвано бактеријом *Clostridium difficile* код пацијената у стационарним здравственим установама и установама социјалне заштите у којима се обавља здравствена делатност – активни надзор у циљу раног откривања, епидемиолошког испитивања, лабораторијске потврде и правовременог лечења, укључујући и истраживање фактора који доприносе појави инфекције и примену мера за спречавање и сузбијање инфекције у здравственим установама;
- 6) инфекције повезане са здравственом заштитом (болничке инфекције) на клиникама/одељењима са високим ризиком за појаву и преношење болничких инфекција – активни надзор над појавом болничких инфекција уз епидемиолошко испитивање и лабораторијску потврду ради праћења учесталости болничких инфекција и сагледавања фактора ризика за њихову појаву и преношење, а у циљу дефинисања и преиспитивања мера превенције и сузбијања;
- 7) инвазивне бактеријске болести (пнеумококна, менингококна) – активни надзор на одељењима/клиникама за болничко лечење заразних болести и одељењима/клиникама за лечење неуролошких болести ради откривања, лабораторијске потврде и епидемиолошког испитивања свих случајева

Активни епидемиолошки надзор подразумева присуство епидемиолога или другог лица одређеног за вршење активног надзора у здравственим установама које су дефинисане као надзорне јединице у одређеним

временским интервалима, детекцију случајева или сумњи према дефиницији случаја, епидемиолошко испитивање и лабораторијску потврду.

Члан 6.

Заразне болести код којих се спроводи сентинел надзор („предострожни надзор“) су:

- 1) грип, укључујући сентинел надзор над обољењима сличним грипу и акутним респираторним инфекцијама и болнички сентинел надзор над тешком акутном респираторном инфекцијом;
- 2) велики кашаљ, сентинел надзор код деце до пет година на примарном нивоу здравствене заштите.

Члан 7.

Посебна врста епидемиолошког надзора спроводи се над инфекцијама повезаним са здравственом заштитом кроз континуирани надзор над болничким инфекцијама на одељењима, односно установама са повећаним ризиком од њихове појаве и преношења.

Члан 8.

Надзор над антимикуробном резистенцијом спроводе микробиолошке лабораторије у здравственим установама, приватној пракси и другим правним лицима која обављају здравствену делатност.

Завод за јавно здравље основан за територију Републике Србије, координира спровођење надзора над антимикуробном резистенцијом на територији Републике Србије и доноси стручна упутства за надзор, у складу са законом.

Члан 9.

Код болести које се могу спречити имунизацијом (туберкулоза, дифтерија, инфекције узроковане хемофилусом инфлуенце тип Б, хепатитис Б, мале богиње, заушке, велики кашаљ, дечја парализа, рубела, тетанус и грип, пнеумококне и менингококне инвазивне инфекције, беснило) врши се и надзор над спровођењем имунизације као саставни део укупног епидемиолошког надзора.

Члан 10.

Епидемиолошки надзор за заразне болести и посебна здравствена питања ближе се уређује стручним упутством које израђује завод за јавно здравље основан за територију Републике Србије у складу са Законом.

Стручно упутство за сваку болест садржи најмање следеће:

- 1) назив болести;
- 2) циљеве надзора;

- 3) дефиниције случаја;
- 4) врсте надзора;
- 5) учеснике у надзору са њиховим задацима, са напоменом о референтној лабораторији;
- 6) податке који се надзором прикупљају;
- 7) начин обраде и приказивања података;
- 8) начин и периоде извештавања.

Члан 11.

Периодично се спроводе посебне активности са циљем сагледавања епидемиолошке ситуације и евалуације и планирања јавноздравствених мера и програма, и то:

- 1) сероепидемиолошка истраживања на узорку популације (грип, велики кашаљ, друге болести);
- 2) био-бихевиорална истраживања међу дефинисаним популацијама под повећаним ризиком (ХИВ инфекција);
- 3) студије преваленције болничких инфекција;
- 4) циљана истраживања антимикробне резистенције;
- 5) друге активности зависно од потреба, епидемиолошке ситуације и финансијских могућности.

Посебне активности уређују се стручним упутствима која припрема завод за јавно здравље основан за територију Републике Србије у сарадњи са референтним здравственим установама и лабораторијама за одређене заразне болести, односно узрочнике.

Члан 12.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Број 110-00-395/2016-10

У Београду, 4. јануара 2017. године

Министар,

асс. др **Златибор Лончар**, с.р.